
ΦΙΛΟΣΟΦΙΚΕΣ ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΕΣ

ΣΥΝΕΔΡΙΑ

**ΠΕΜΠΤΟ ΔΙΕΘΝΕΣ ΣΥΝΕΔΡΙΟ
ΕΛΛΗΝΙΚΗΣ ΦΙΛΟΣΟΦΙΑΣ
ΦΙΛΟΣΟΦΙΑ ΚΑΙ ΟΡΘΟΔΟΞΙΑ
(ΣΑΜΟΣ - ΠΑΤΜΟΣ, 22-28 ΑΥΓΟΥΣΤΟΥ 1993)**

Εισαγωγικές παρατηρήσεις

Εδώ και πέντε χρόνια (από τον Αύγουστο του 1988) οργανώνονται και τελούνται με ομολογούμενη επιτυχία ετήσια και διετή διεθνή Συνέδρια από τη δραστήρια Διεθνή Εταιρεία Ελληνικής Φιλοσοφίας (Δ.Ε.Ε.Φ.) σε θέματα —φιλοσοφικούς κύκλους— και φιλοσοφικές σχολές της Ελληνικής Φιλοσοφίας. Η αρχική επιλογή της Σάμου και της ευρύτερης ακριτικής νησιωτικής περιοχής του Ανατολικού Αιγαίου ως συνεδριακού τόπου, πριν πέντε χρόνια, αποδεικνύεται κάθε φορά ότι είναι πλήρως εναρμονισμένη με τις θεματικές ενότητες που απασχολούν τα Διεθνή αυτά Φιλοσοφικά Συνέδρια. Φέτος (Αύγουστος 1993) το Συνέδριο μοίρασε τις δραστηριότητές του ανάμεσα στη Σάμο και την Πάτμο. Μια ματιά στον τίτλο του Συνεδρίου αποδεικνύει και πάλι την εγκυρότητα και καταλληλότητα της επιλογής του τόπου. Η Σάμος αποτελεί γεωγραφικά και ουσιαστικά ένα από τα κέντρα απ' όπου ξεκίνησε η αρχαία Ελληνική Φιλοσοφία, ενώ η Πάτμος συμβολίζει για την Ορθοδοξία του κατ' εξοχήν Τόπο Αποκάλυψης του Θεού και απαρχής της Ορθόδοξης Χριστιανικής Παράδοσης.

Το Πέμπτο Διεθνές Συνέδριο Ελληνικής Φιλοσοφίας οργανώθηκε συντονισμένα από τη Διεθνή Εταιρεία Ελληνικής Φιλοσοφίας (Δ.Ε.Ε.Φ.) και το Διεθνές Κέντρο Ελληνικής Φιλοσοφίας και Πολιτισμού (ΔΙ.Κ.Ε.ΦΙ.Π.), που εδρεύει στο Πυθαγόρειο Σάμου. Η διοργάνωση έγινε σε συνεργασία με το Υπουργείο Πολιτισμού, το Υπουργείο Αιγαίου, τη Γενική Γραμματεία Απόδημου Ελληνισμού, τις Νομαρχίες Σάμου και Δωδεκανήσου, τους Δήμους Σαμίων, Πυθαγορείου και Πάτμου και την Κοινότητα Χώρας.

Αποδείχθηκε έτσι έμπρακτα για άλλη μια φορά ότι τα Συνέδρια της Δ.Ε.Ε.Φ., πέρα από το αναμφισβήτητο και καθιερωμένο πλέον διεθνές επιστημονικό κύρος και ενδιαφέρον που παρουσιάζουν, υπηρετούν με συνέπεια και ποιότητα την πολιτισμική ανάπτυξη των νησιωτικών ακριτικών περιοχών της χώρας μας. Φέτος, στην ακριτική αυτή περιοχή του Ανατολικού Αιγαίου, συναντήθηκε η ελληνική φιλοσοφική παράδοση με την Ορθοδοξία, τα δύο νήματα που εξακολουθούν να υφαίνουν τις σκέψεις μας, τις πράξεις μας και τον πολιτισμό μας — ως ατόμων και ως εθνικής οντότητας.

Επίσημη Έναρξη του Συνεδρίου

Η Επίσημη Έναρξη του Συνεδρίου έγινε εντυπωσιακά στο Ξενοδοχείο «Δορύσσα» την Κυριακή το απόγευμα 22 Αυγούστου. Προσφωνήσεις απηύθυναν στους Συνέδρους, Έλληνες και ξένους, ο Πρόεδρος της Οργανωτικής Επιτροπής, Καθηγητής της Φιλοσοφικής Σχολής του Πανεπιστημίου Αθηνών, κ. Κ. Βουδούρης, Πρόεδρος της Διεθνούς Εταιρείας Ελληνικής Φιλοσοφίας, ο Καθηγητής Φιλοσοφίας του Πανεπιστημίου Κύπρου, κ. Κ. Μιχαηλίδης, Πρόεδρος της Κυπριακής Εταιρείας για την Ελληνική Φιλοσοφία. Η πρώτη προσφώνηση τόνισε τη σημασία του θέματος συνδέοντας την επικαιρότητά του με την ανάγκη που οδήγησε και στην πρόσφατη ίδρυση του Πανεπιστημίου Κύπρου.

Προσφωνήσεις απηύθυναν επίσης ο Καθηγητής κ. Δ. Κούτρας, ως Γενικός Γραμματέας της Ελληνικής Φιλοσοφικής Εταιρείας, ο καθηγητής κ. J. Anton, ως τ. Πρόεδρος της Διεθνούς Εταιρείας για τις Νεοπλατωνικές Σπουδές. Ιδιαίτερη αίσθηση και φιλικά αισθήματα προξένησε στους Συνέδρους η προσφώνηση των καθηγητών κ. H. Hako (Albanian Society for Greek Philosophy) και κ. Ig. Midic (Γιουγκοσλαβία), οι οποίοι τόνισαν ότι τέτοιου είδους επιστημονικές - πολιτιστικές διοργανώσεις αποτελούν πυρήνες ανάπτυξης διαβαλκανικής φιλίας και συνεργασίας, δίνοντας έτσι ακόμα μια επίκαιρη προοπτική στο συνέδριο.

Προσφώνηση και χαιρετισμόν απηύθυνε εκ μέρους του Πατριαρχείου Μόσχας ο Αρχιμανδρίτης κ. Πλάτων Igumnon. Προσφωνήσεις επίσης απηύθυναν πολιτικοί εκπρόσωποι: ο Πρόεδρος της Κοινότητας Χώρας, ο Δήμαρχος Δήμου Πυθαγορείου, ο Δήμαρχος Δήμου Σαμίων, ο Νομάρχης Σάμου - Ικαρίας και ο Υφυπουργός Εθνικής Οικονομίας, ως εκρόσωπος της Υπουργού Πολιτισμού.

Οι Ανακοινώσεις της πρώτης βραδιάς

Στη συνέχεια έγινε επίσημη έναρξη των εργασιών του Συνεδρίου με την πρώτη πρώτη πανηγυρική Συνεδρία. Δύο σημαντικές επιστημονικές Ανακοινώσεις τοποθέτησαν και ανέλυσαν τη θεματική του Συνεδρίου και τις παραμέτρους της. Ο καθηγητής κ. Κ. Βουδούρης, Πρόεδρος της Δ.Ε.Ε.Φ. και της Οργανωτικής Επιτροπής του Συνεδρίου, στην ανακοίνωσή του με τίτλο «Φιλοσοφία και ορθοδοξία: Περί του ομοιούσθαι και εικονίζεσθαι», ανέπτυξε το ενδιαφέρον επιχείρημα ότι το εικονίζεσθαι, η δυνατότητα εικόνισης του Θεού, κεντρικό στοιχείο του Βυζαντινού και Ορθόδοξου πολιτισμού, προκύπτει από το ορθόδοξο δόγμα της ομοιώσεως του

ανθρώπου προς το Θεό, αλλά και της ενσαρκώσεως του Θεού, που ουσιαστικά αποτελεί ομοίωση του Θεού προς τον άνθρωπο. Ιδιαίτερο επιστημονικό ενδιαφέρον προκάλεσε η ανακοίνωση του καθηγητή κ. J. Reedy (Prof. of Classics, Macalester College) με τίτλο «Ορθοδοξία, ελληνικοποίηση και αφελληνικοποίηση». Ο καθηγητής Reedy προσπάθησε να ανασκευάσει το επιχείρημα του L. Dewart, ο οποίος το 1966 υποστήριξε ότι το χάσμα ανάμεσα στις αρχές διαβίωσης του 20ου αι. και τη Χριστιανική Θεολογία οφείλεται στην εννοιολογική οργάνωση της τελευταίας πάνω στις βάσεις της αρχαίας Ελληνικής Φιλοσοφίας — και κυρίως στη χρήση εννοιών, όπως «ακίνησις», «αιωνιότητα» κλπ. Ο καθηγητής Reedy υποστήριξε ότι η χρήση του εννοιολογικού οπλοστασίου της αρχαίας Μεταφυσικής — κυρίως αυτής του Αριστοτέλη — ήταν ένας όρος *sine qua non* για τη διατύπωση της Ορθόδοξης Χριστιανικής Θεολογίας, εκ του γεγονότος ότι η Αριστοτελική μεταφυσική αποτελούσε και αποτελεί ακριβώς το «φυσιολογικό» εννοιολογικό πλαίσιο με το οποίο λειτουργεί ο νους μας.

Το πρώτο βράδυ του Συνεδρίου έκλεισε με λαμπρή και πλούσια σε εδέσματα και σε ατμόσφαιρα δεξίωση προς τιμήν των Συνέδρων από το Νομάρχη Σάμου και Ικαρίας στο Ξενοδοχείο «Δορύσσα».

Οι άλλες επιστημονικές Ανακοινώσεις συνεδρίου

Οι υπόλοιπες ημέρες του Συνεδρίου αφιερώθηκαν στην παρουσίαση πολύ ενδιαφερόντων επιστημονικά ανακοινώσεων, αλλά και στη διενέργεια παράλληλων πολιτιστικών εκδηλώσεων που πλαισίωσαν το επιστημονικό μέρος του Συνεδρίου.

Οι ανακοινώσεις ήταν ενταγμένες σε ευρύτερες θεματικές ενότητες:

Μια πρώτη ενότητα διερεύνησε από ποικίλες απόψεις τη διαμόρφωση των Ορθόδοξων δογμάτων, κυρίως σε σχέση με το προγενέστερο μεταφυσικό-γνωσιολογικό - ηθικό και εννοιολογικό αρχαιοελληνικό υπόστρωμα. Σ' αυτό το πλαίσιο σημαντικές και επιστημονικά ενδιαφέρουσες υπήρξαν οι ανακοινώσεις των: Απ. Πιερρή, Άννας Αραβαντινού-Μπουρλογιάννη, P. Bouteneff, Ανδ. Παπαμιχαλόπουλου, Μ. Μπέγζου και V. Perisic. Η ανακοίνωση του Απ. Πιερρή «Θεάνθρωπος: Προβλήματα δογματικής ορθοτομίας» εκκινεί από τη διαπίστωση ότι το θεανδρικό δόγμα (το δόγμα περί του Θεανθρώπου), κεντρικό στοιχείο της Ορθοδοξίας, απαιτεί μια τομή και διερεύνηση της δογματικής πίστης. «Η πλατωνική και αριστοτελική θεωρία περί κοσμικής ψυχής κατά το έργο του Ιωάννου Φιλοπόνου» της Αν. Αραβαντινού-Μπουρλογιάννη διερεύνησε τη χρήση της πλατωνικής και αριστοτελικής θεωρίας περί ψυχής και νου από τον Ιωάννη Φιλόπονο, προκειμένου οι τελευταίος να απαντήσει στα επιχειρήματα του Πρόκλου για την αιωνιότητα του κόσμου. Η ανακοίνωση του Αν. Παπαμιχαλόπουλου «Το λογικό και οντολογικό πρόβλημα περί του ενυποστάτου» έθεσε το πρόβλημα του λεγόμενου Χριστολογικού και Τριαδικού δόγματος, για να βρει τη λύση στην έννοια του «ενυπόστατου» που εισάγει τον 6ο αι. ο θεολόγος Λεόντιος ο Βυζάντιος. Ο Μ. Μπέγζος με την ανακοίνωσή του «Η φιλοσοφία της σχέσεως στη θεολογία της ορθοδοξίας» μελέτησε την νέα σημασιολόγηση της έννοιας της σχέσεως από ποσοτικό, λογικό και κτητικό οντικό κατηγορημα, σε οντολογική κατηγορία. Την υποδοχή και κατάλ-

ληλη τροποποίηση της Πλατωνικής θεωρίας των ιδεών από την πρωτοχριστιανική Πατερική σκέψη διερεύνησε με τη μελέτη του «Οι ρίζες της αντίληψης των Πατέρων περί των Ιδεών» ο πατήρ V. Perisic.

Μια δεύτερη υποομάδα σ' αυτή την πρώτη θεματική ενότητα διερεύνησε τη διαμόρφωση της κατάλληλης Ορθόδοξης γνωσιολογίας. Ο B. Sijakovic με την ανακοίνωσή του «Το μυστικό παράδοξο στη γνώση του Θεού» διαπραγματεύτηκε ένα γνωσιολογικό παράδοξο, της αγνωσίας που δεν είναι άγνοια, στο πλαίσιο της αποφαιτικής θεολογίας. «Η αγνωσία και η θεωρία της έκστασης κατά τον Ψευδο-Διονύσιο Αρεοπαγίτη» του B. Πανούση διερεύνησε τα κείμενα του Ψευδο-Διονυσίου του Αρεοπαγίτη, τα οποία αποτέλεσαν το έναυσμα της ανάπτυξης του Χριστιανικού Ορθόδοξου Μυστικισμού, ο οποίος περνάει και στη δυτική θεολογία. Από τις ίδιες παραδοχές σε σχέση με την αποφαιτική γνωσιολογία εκκίνησε και η ερευνητική εργασία του T.D. Sullivan «Το αμετάβλητο και ανέκφραστο της θείας γνώσης» για να διαπιστώσει ορισμένα παράδοξα που προκύπτουν από την άποψη του Μάξιμου του Ομολογητή ότι ο Θεός διαθέτει αμετάβλητη από τα πραγματικά δεδομένα γνώση των πραγμάτων και γεγονότων του κόσμου. Ο Γ. Παύλος υποστήριξε με την ανακοίνωσή του «Το πρόσωπο και η γνώση» ότι η εστίαση της ελληνο-ρωμαϊκής γνωσιολογίας και οντολογίας στην έννοια του προσώπου καθορίζει τη διαφορά της από την αντίστοιχη δυτικοευρωπαϊκή γνωσιολογία και οντολογία, που επικεντρώνει το ενδιαφέρον της στην έννοια της ουσίας.

Μια τρίτη υποομάδα εξέτασε προβλήματα ηθικής που τίθενται μέσα στην Ορθόδοξη παράδοση. Οι ανακοινώσεις των Γ. Καραγιάννη, Κ. Μιχαηλίδη, Ν. Πολίτη, Ig. Midic και της Χ. Δρακοπούλου φώτισαν απόψεις της ορθόδοξης ηθικής και της αντίληψης για τον άνθρωπο (ανθρωπολογία). «Η σχέση της αρετής προς την αλήθεια κατά τον Συμεών το Νέο Θεολόγο» απασχόλησε τον Γ. Καραγιάννη στην ανακοίνωσή του· ο Συμεών αναπτύσσει την άποψη ότι η αρετή προηγείται της αλήθειας διακηρύσσοντας έτσι ένα είδος «ηθικού και πνευματικού διαφωτισμού». Ο Ν. Πολίτης στην ανακοίνωσή του «Τα γένη και οι δυνάμεις της ψυχής στη Βυζαντινή Φιλοσοφία» μελέτησε συγκριτικά το οντολογικό πρόβλημα της ψυχής, ιδίως σε σχέση προς το σώμα, στους χριστιανούς συγγραφείς εκκινώντας από αντίστοιχες θεωρίες των Πλάτωνα, Αριστοτέλη και των Στωικών. Διερεύνηση της σχέσης και μετεξέλιξης της αρχαίας ελληνικής αντίληψης για τον άνθρωπο σε μια ορθόδοξη διδασκαλία περί του προσώπου επιχείρησε ο Ig. Midic στην εργασία του «Η ελληνική αντίληψη για τον άνθρωπο και η ορθόδοξη διδασκαλία για το πρόσωπο». Τα γένη και οι δυνάμεις της ψυχής στην αρχαία κλασική φιλοσοφία συσχετίστηκαν και συγκρίθηκαν με τις απόψεις του Μάξιμου του Ομολογητή από την Χ. Δρακοπούλου στην εργασία της. «Τα γένη και οι δυνάμεις της ψυχής στην ελληνική κλασική φιλοσοφία και στο Μάξιμο τον Ομολογητή».

Τέλος, στην τέταρτη υποομάδα της πρώτης θεματικής ενότητας βρίσκουμε τις ερευνητικές εργασίες των R. Purtil - L. Cherbakova, P. Bouteneff, P. Kulic, K. Αθανασόπουλος, S. Zuhjck και άλλων ερευνητών που παρουσίασαν την αλλαγή στο σημασιολογικό περιεχόμενο αρχαίων ελληνικών φιλοσοφικών όρων στο πλαίσιο της Ορθόδοξης Θεολογίας. Οι R. Purtil και L. Cherbakova στην εργασία τους «Φιλοσοφία και οι Ορθόδοξοι Πατέρες της Εκκλησίας» διερεύνησαν το πώς

διαμορφώθηκε στις αρχές της Ανατολικής Ορθόδοξης σκέψης η σχέση φιλοσοφίας και θεολογίας. Ο P. Boutenelf στην εργασία του «Φύσις: Μια χαρακτηριστική περίπτωση προσαρμογής της ειδωλολατρικής ορολογίας σε χριστιανική» διερεύνησε τον τρόπο με τον οποίο οι Χριστιανοί Πατέρες χρησιμοποίησαν και προσαρμόσαν προϋπάρχοντες όρους μέσα στην αρχαία ελληνική φιλοσοφία στη διατήρηση των θεολογικών προβλημάτων. Ο P. Kulic απασχολήθηκε με μια ανάλογη τροποποίηση που υπέστη η έννοια της «θεωρίας» στο πλαίσιο της ορθόδοξης θεωρίας και πρακτικής στην εργασία του «Θεωρία και μυστικισμός των Πατέρων». Σύγκριση της κατανόησης ορισμένων βασικών εννοιών από τους Βυζαντινούς διανοητές και τους Δυτικούς Θωμιστές επιχείρησε στην ανακοίνωσή του ο Κ. Αθανασόπουλος «Ο αντιθωμισμός στη βυζαντινή φιλοσοφία». Άλλες έννοιες ερευνήθηκαν από ερευνητές, όπως ο S. Zunjic που απασχολήθηκε με την έννοια της φιλοσοφίας στον Ιωάννη το Δαμασκηνό («Οι ορισμοί της φιλοσοφίας κατά τον Ιωάννη το Δαμασκηνό») και ο Φ. Σχοινάς («Η ομωνυμία στον Ιωάννη Δαμασκηνό και στους ησυχαστές Πατέρες») που ερεύνησε την έννοια της ομωνυμίας σε Χριστιανούς διανοητές.

Σε μια δεύτερη ενότητα περιλαμβάνονταν ερευνητικές εργασίες σχετικά με την Βυζαντινή Ορθόδοξη αισθητική. Ο J. Anton στην ανακοίνωσή του «Οι ρίζες της θρησκευτικής αισθητικής του Φωτίου» ανακάλυψε τόσο Αριστοτελικές όσο και Πλατωνικές επιδράσεις στις αισθητικές απόψεις του Φωτίου. Ο καθηγητής Δ. Κούτρας στην εργασία του «Η μεταφυσική του φωτός στο έργο του Γρηγορίου Παλαμά» προσέγγισε τη φύση του φωτός στον Χριστιανό διανοητή σε σχέση με προγενέστερες σχετικές απόψεις. Ο Π. Καϊμάκης με την ανακοίνωσή του «Ο Πλωτίνος και η Βυζαντινή αισθητική» διαπιστώνει ότι το «κλειδί» για την κατανόηση και ερμηνεία της Βυζαντινής Αισθητικής βρίσκεται στη θεωρία του Πλωτίνου για το ωραίο και την τέχνη. Η απεικονιστική φύση της Βυζαντινής Αισθητικής σε σχέση με προγενέστερες αρχαιοελληνικές απόψεις διερευνήθηκαν από την κυρία Ε. Μαργαγιανού στην ανακοίνωσή της «Η απεικόνιση του θείου στη Βυζαντινή διάνοηση και τα αρχαία ελληνικά πρότυπά της».

Μια τρίτη ενότητα περιλάμβανε εργασίες σχετικές με τη δημιουργία του κόσμου. Ο T. Robinson στην ανακοίνωσή του «Η κοσμολογία και θεολογία του Πλάτωνος και ορισμένοι πρώιμοι Έλληνες Πατέρες» υποστήριξε την άποψη ότι η μελέτη του πλατωνικού *Τιμαίου* αποδεικνύει ότι ορισμένοι πρώιμοι Έλληνες Πατέρες είτε παρερμήνευσαν την Πλατωνική θεωρία για την προέλευση του κόσμου είτε έπεσαν θύματα παρερμηνειών από πλατωνικούς Σχολιαστές. Η Μαρία Παπαθανασίου υποστήριξε ότι η αρμονία και η τάξη του κόσμου μαρτυρούν την αισθητική διάσταση της δράσης του Θεού - Δημιουργού στην ανακοίνωσή της «Η αρμονία και η τάξη του κόσμου και η ομορφιά του δημιουργού του».

Τέλος, μια τέταρτη θεματική ενότητα συνίστατο από εργασίες, που επιχείρησαν να συνδέσουν προβλήματα Φιλοσοφίας και Ορθοδοξίας με σύγχρονα προβλήματα της κοινωνίας και του πολιτισμού μας. Η ανακοίνωση του Ε. Μπουροδήμου «Το οικοσύστημα της δημιουργίας ως μέλημα της χριστιανικής ορθοδοξίας» βασίστηκε στη διαπίστωση ότι η δημιουργία του φυσικού κόσμου από το Θεό-δημιουργό και η μέριμνα γι' αυτό τον κόσμο, που είναι διάχυτη σ' ολόκληρη την

Ορθόδοξη Χριστιανική Παράδοση σήμερα απειλούνται από την ανορθολογική και μοιραία καταστροφική χρηστική αντιμετώπιση των οικοσυστημάτων. Ο V. Sokoliuk στην ανακοίνωσή του «Ορθοδοξία και η Ρωσική γλώσσα» βασίστηκε στην ιστορική και γλωσσολογική διαπίστωση ότι η ρωσική γλώσσα, φορέας του ρωσικού πολιτισμού, προέρχεται από την ελληνική γλώσσα του Ορθόδοξου Βυζαντινού για να καταλήξει στο συμπέρασμα ότι αυτή η γλωσσική σχέση πέρασε στο βαθύτερο επίπεδο της διαμόρφωσης του ρωσικού τρόπου σκέψης και (λογοτεχνικής) έκφρασης. Ο Η. Ηακο επιχείρησε με την ανακοίνωσή του «Ελευθερία και Ορθοδοξία» την επίκαιρη σύνδεση της Ορθοδοξίας με την ανοχή και ελευθερία —ιδιαίτερα στον ευαίσθητο χώρο των Βαλκανίων.

Και μόνον η ανάγνωση των τίτλων των ανακοινώσεων μαρτυρεί την συστηματική προσπάθεια των ερευνητών να δουν τη σχέση Ελληνικής Φιλοσοφίας και Ορθοδοξίας σε όσο το δυνατό περισσότερες και επιστημονικά ενδιαφέρουσες διαστάσεις.

Συνεδρία της Πάτμου

Την Πέμπτη (26/8/93) η συνεδριακή δραστηριότητα μεταφέρθηκε στην Πάτμο, ένα νησί που κατ' εξοχήν έχει θεωρηθεί ιστορικά ως τόπος περισυλλογής και διαπραγμάτευσης θεμάτων της Ορθοδοξίας. Κατά τις δύο Συνεδρίες που έγιναν στο νησί πραγματοποιήθηκε έντονος φιλοσοφικός διάλογος σχετικός με την όλη θεματική και προβληματική του Συνεδρίου. Επίσης οι Έλληνες και ξένοι σύνεδροι είχαν την ευκαιρία να ξεναγηθούν από τον Αντιδήμαρχο Πάτμου κ. Γρύλλη και τον Πατέρα Παύλο, προηγούμενο της Ιεράς Μονής του Αγ. Ιωάννη του Θεολόγου στους χώρους της Μονής. Εντύπωση και μεγάλο ενδιαφέρον προκάλεσε η πολύ σημαντική βιβλιοθήκη της Μονής και η συλλογή σπάνιων και μοναδικών χειρογράφων, που συντηρούνται από τη Μονή σύμφωνα με τις σύγχρονες επιστημονικές μεθόδους. Ο προηγούμενος της Μονής «δεξιώθηκε» με αναψυκτικά και παραδοσιακά γλυκά τους Επισκέπτες - Συνέδρους. Τέλος, συζητήθηκε και υπογραμμίστηκε η ανάγκη οργάνωσης ενός μεγάλου Συνεδρίου προσεχώς στο χώρο της Πάτμου και της Μονής.

Πολιτιστικές Δραστηριότητες του Συνεδρίου

Γενικότερα το Συνέδριο της Σάμου-Πάτμου πλαισιώθηκε από πλούσια καλλιτεχνικά και πολιτιστικά γεγονότα. Η φιλοξενία των ντόπιων αρχών εκδηλώθηκε με δεξιώσεις όπου προσφέρονταν πλούσια εδέσματα και στις οποίες οι Σύνεδροι είχαν την ευκαιρία να συζητήσουν γενικότερα θέματα, να χορέψουν, να τραγουδήσουν και να διασκεδάσουν. Σε άμεση σχέση με το θέμα του Συνεδρίου, οργανώθηκε μια μοναδικής ποιότητας Συναυλία Βυζαντινής Μουσικής, που δόθηκε την Τρίτη 24/8/93 μετά την απογευματινή Συνεδρία από τη Χορωδία του Υπουργείου Πολιτισμού στη αίθουσα «Σίβυλλα» του ξενοδοχειακού χωριού «Δορύσσα». Την Τετάρτη το βράδυ 25/8/93 οι Σύνεδροι είχαν την ευκαιρία να παρακολουθήσουν θεατρική παράσταση, που προσέφερε στο Αρχαίο Θέατρο Πυθαγορείου το ΔΗ.ΠΕ.-

ΘΕ. Αγγινίου, παρουσιάζοντας το έργο του Σπ. Περεσιάδη «Γκόλφω».

Παράλληλα με τις Συνεδρίες είχε οργανωθεί έκθεση Φιλοσοφικών βιβλίων από το βιβλιοπωλείο «Ινστιτούτο του βιβλίου» καθώς και έκθεση φωτογραφίας από τις πολύχρονες δραστηριότητες της Διεθνούς Εταιρείας για την Ελληνική Φιλοσοφία. Την Παρασκευή 27/8/93 έγινε συγκέντρωση των συμπερασμάτων του Συνεδρίου και συγκεφαλαιώθηκαν τα θέματα και οι συζητήσεις. Το απόγευμα της ίδιας μέρας οι Σύεδροι πραγματοποίησαν επίσκεψη στη Σάμο (Χώρα), επίσκεψη στο εκεί αρχαιολογικό μουσείο, ενώ τιμήθηκαν από την δημοτική αρχή με ωραία δεξίωση. Το Σάββατο 28/8/93 πραγματοποιήθηκε εκδρομή-γύρος του νησιού της Σάμου από τους Συνέδρους, ενώ το βράδυ τους παρατέθηκε δεξίωση από το Δήμαρχο Πυθαγορείου. Η δεξίωση ήταν πολύ ωραία, πλούσια και το κέφι των Συνέδρων, του κόσμου του Πυθαγορείου αλλά και των τουριστών έντονο. Αξίζουν συγχαρητήρια στο Δήμαρχο του Πυθαγορείου κ. Μάρκου για την οργάνωση της εκδήλωσης αυτής.

Το Πέμπτο Διεθνές Συνέδριο Ελληνικής Φιλοσοφίας μελέτησε την συνάφεια της τελευταίας προς την Ορθοδοξία, συνήγαγε ως συμπέρασμα την άρρηκτη σχέση και συνέχειά τους. Κοινωνικά και πολιτιστικά το Συνέδριο, όπως ήδη τονίστηκε και αποδεικνύεται μέσα από τις ευρύτερες δραστηριότητες, συνέβαλε αποφασιστικά και για μια ακόμη φορά στη αναζωογόνησή της πολιτιστικής κίνησης στον ακριτικό χώρο του Ανατολικού Αιγαίου.

ΦΩΤΕΙΝΗ ΦΟΙΒΗ ΤΣΙΓΚΑΝΟΥ, Μ.Α.
ΥΠΟΨΗΦΙΑ ΔΙΔΑΚΤΩΡ ΦΙΛΟΣΟΦΙΑΣ,
ΤΟΜΕΑΣ Α.Κ.Ε.Δ., Ε.Μ.Π.

**«ΦΑΟΥΣΤ: Η ΦΙΛΟΣΟΦΙΑ ΤΗΣ ΜΑΓΕΙΑΣ
Η ΜΑΓΕΙΑ ΤΗΣ ΦΙΛΟΣΟΦΙΑΣ»
(ΑΘΗΝΑ 17-20 ΣΕΠΤΕΜΒΡΙΟΥ 1993)**

Το Πανεπιστήμιο Αθηνών σε συνεργασία με την Ομάδα Σύγχρονης Τέχνης και υπό την Προεδρία του καθηγ. κ. Θ. Πελεgrίνη διοργάνωσε στο παλαιό κτήριο του Πανεπιστημίου στην Πλάκα από 17-20 Σεπτεμβρίου 1993 το Διεθνές Συμπόσιο υπό τον τίτλο «Φάουστ: η φιλοσοφία της μαγείας - η μαγεία της φιλοσοφίας».

Την αφορμή για την σύγκλιση φέτος του συμποσίου αυτού την έδωσε το γεγονός ότι το έτος που διανύουμε συμπληρώνονται πεντακόσια χρόνια από τη γέννηση του Παράκελσου, κορυφαίου μάγου, φιλοσόφου και επιστήμονος της Αναγέννησης.

Το ίδιο το συμπόσιο είχε για θέμα του τον Φάουστ, το αναγεννησιακό σύμβολο του Ευρωπαϊκού πνεύματος, τον άνθρωπο που στην μορφή του προσωποποιήθηκε